

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Francišanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za peti vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostojne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 30 h
. dvakrat . . . 25
. trikrat . . . 20
za nadaljna uvrščenja od peti vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Spomenica narodni vladi SHS.

Zastopniki Zaveze jugoslovanskega učiteljstva in Slomškove Zveze, zbrani danes, dne 2. novembra 1918, na skupni seji v Ljubljani, zagotavljajo narodno vladu, da bo vse učiteljstvo, združeno v obeh imenovanih organizacijah, vse svoje moralne in materialne sile posvečalo kulturni povzdigi svoje domovine Jugoslavije ter tako skrbelo za njeno moč in blaginjo.

Od narodne vlade pričakuje učiteljstvo, združeno v obeh imenovanih organizacijah, vso moralno in materialno pomoč in podporo, da bo moglo uspešno, neodvisno in neovirano služiti svojim kulturnim nalogam.

Zastopniki istih dveh organizacij nasvetujejo glasom sklepa omenjene seje narodni vladi v Ljubljani glede najnujnejše potrebe izpolnitve narodnega šolstva v vsej Sloveniji iz narodnovzgojnih ozirov nastopno:

1. Dobiti je treba posebno za obmejne kraje zadostno število izkušenega in zanesljivega učiteljstva. V ta namen naj se pritegnejo v to svrhu z večrazrednic učitelji, ki naj se odpošljejo v začasno službovanje predvsem kot šolski voditelji na take šole. Narodna vlada naj izda poziv za prostovoljne prijave. Ako bi ta poziv ne imel zadostnega uspeha, naj se odpošljejo učne osebe navedbenim potom v take kraje. Vsem takim učnim osebam se morajo določiti poleg njihove plače posebne nagrade. Za učiteljstvo, ki je pridrženo v službovanje navedbenim potom, prihajajo v poštev samo samske učne osebe.

2. Kot učne osebe prihajajo za službovanje na takih šolah zlasti v poštev:

a) izprašano in nenastavljeno učiteljstvo;

b) učiteljski vpokojenci.

3. Obe zgoraj imenovani učiteljski organizaciji narodni vladi nujno priporočata takojšnjo sestavo natančnega katastra šolstva in učiteljstva po vsej Sloveniji. V ta namen se dajeta narodni vladi na razpolago. O tehnični sestavi katastra sta organizaciji že danes razpravljali in sklepali ter izvolili v ta namen naslednji izvršilni odbor: Anton Dragan, Luka Jelenc, Avgust Pirc in Josip Tratar. Tem ljubljanskim učiteljem bi moral biti za čas dela podeljen potreben dopust.

4. Okrajno šolsko nadzorstvo je takoj urediti tako, da nadzorniki ne bodo uradniki pod okrajnimi glavarji, marveč samostojni pedagoški in didaktični voditelji šolstva v okraju, podrejeni edino višji inštančni oblasti. Za svoje pisarniške posle imej vsak nadzornik na razpolago svoje pisarniške osebe.

Načeloma smo za to, da se ob definitivni novi uredbi šolstva določijo okrajnim šolskim nadzornikom čim manjši nadzorovalni okraji. Za prehodno dobo pa ostani iz gmotnih ozirov po večini dose-danja razdelitev nadzorovalnih okrajev.

Glede na šolsko nadzorstvo izrekamo svoje temeljno načelo, da morajo z odpravo doseadanega sistema, ki mu je bilo to nadzorstvo izraz in izvršujoč činitelj, pasti tudi osebe — nosilke tega sistema! V novi dobi narodne svobode in demokracije hočemo v interesu svojega šolstva in stanu ter v interesu narodne vzgoje

novih mož svojega zaupanja, strokovne izobrazbe in take moralne kakovosti, ki dajejo poročstvo za plodonosno, samo povzdigi narodne kulture služujoče delovanje v harmoničnem skladu z narodnim učiteljstvom.

Ljudskošolske učitelje, ki pridejo v poštev za okrajne šolske nadzornike, nominira narodni vladi: Za Kranjsko Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani in Slomškova Zveza v Ljubljani, za Štajersko Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, za Trst Tržaško učiteljsko društvo, za Goriško učiteljska društva za goriški, toliminski in sežanski okraj, za Istro Slovensko učiteljsko društvo za Istro, za Koroško Narodni Svet v Celovcu.

5. Deželnošolski nadzorniki (po dose-danem naziranju) za ljudsko in meščansko šolstvo naj se imenujejo samo iz ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva.

Delokrog teh nadzornikov obsegaj pedagoško-didaktična vprašanja ter poročila o osebnih zadevah.

Poročevalcem v upravnih zadevah se pridelje ljudskošolski, oziroma meščanskošolski učitelji.

Pri imenovanju teh nadzornikov naj poizve narodna vlada za mnenje učiteljstva pri njegovih organizacijah, ki sta Zaveza jugoslovanskega učiteljstva in Slomškova Zveza. Z drugače izvedenimi imenovanji se ne bi mogli strinjati.

6. Glede definitivne preureditve vsega našega šolstva in obče narodne vzgoje se sklene: Z ustanovitvijo lastne države je postalo vprašanje enotnega našega šolstva, ki je iz vzgojevalnih ozirov splo-že dlje časa pereče, iz ozirov na narodne potrebe tako važno, da vidi naše učiteljstvo v vprašanju preustrojitve vsega našega šolstva v enotno narodno šolstvo, eno najvažnejših točk naloge pri naši narodni ureditvi. Da pa je mogoče to vprašanje od strokovnjakov skupno obdelati, prosi učiteljstvo, da skličejo narodne vlade SHS v ta namen konferenco odposlan-cev vseh SHS osrednjih ljudskošolskih, meščanskošolskih, srednješolskih in vi-sokošolskih organizacij, ki naj na skupnem posvetovanju določijo temeljna načela za izdelavo okvirnega zakonskega načrta našega šolstva in obče narodne vzgoje ter izvoli izmed sebe enketo, ki na podlagi temeljnih načel izdela ta okvirni zakonski načrt. — Za slovensko ljudskošolsko in meščanskošolsko učiteljstvo prihajata tukaj v poštev samo Zaveza jugoslovanskega učiteljstva in Slomškova Zveza, ki na dotični poziv imenujeta svoje odposlance na sklicano konferenco.

7. Za prehodno dobo nasvetujemo naslednje:

a) odpravo nemščine iz vseh ljudskih in meščanskih šol kot predmeta in učnega jezika;

b) preureditev zgodovinskega pouka v smislu narodnosti in resnice.

8. Narodna vlada naj skliče odposlance obeh učiteljskih organizacij v enketo, ki ji naj poveri sestavo novih slovenskih ljudskošolskih in meščanskošolskih čitank.

9. Narodna vlada se naproša, naj takoj provzroči ustanovitev in organizacijo

učiteljskih tečajev za priučitev srbo-hrvatskega jezika.

10. Narodna vlada preosnuj sedanje deške in dekliške osemrazrednice v pet-razredne ljudske in trirazredne meščanske šole, kjer za tako preosnovo govore krajevne potrebe.

11. Narodna vlada prevzemi vse javno šolstvo in učiteljstvo ter proglasi vse šolstvo za narodno last in vse učiteljstvo za državne uradnike.

12. Učiteljstvo, združeno v omenjenih dveh organizacijah, predlaga, da se kot najnujnejša zadeva njegove eksistence ter kot prvi pogoj njegovega uspešnega kulturnega in narodnega delovanja nemudoma zenačijo in uredi njegovi službeni prejemki, kakor tudi prejemki vpokojenega učiteljstva ter preskrba učiteljskih vdov in sirot s prejemki in z vsemi dokladami, kakor jih imajo državni uradniki od dosedanjega enajstega činovnega razreda naprej (navzgor). Tudi določitev naše službene dobe mora odgovarjati temu načelu.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1918.

Za Zavezo jugoslovanskega učiteljstva:
L. Jelenc l. r.

Za Slomškovo Zvezo:
Ivan Štrukelj l. r.

Zborovanje se je vršilo v soboto ves dan. Vse točke v spomenici so sad resne preudarka in temeljitih razprav. Koncem seje je tov. Jelenc zahvalil vse prisotne za vztrajno in uspešno delo, posebe se je zahvalil še tovarišem od Slomškove Zveze.

V nedeljo dopoldne je izročila spomenico predsedniku narodne vlade Josipu Pogačniku deputacija, ki so bili v njej od Zaveze tovariša L. Jelenc in E. Gangl, od Slomškove Zveze pa tov. Fr. Fabinc in Avg. Pirc. V nagovoru je tov. Jelenc označil vsebino spomenice in še posebe poudarjal nujnost ureditve učiteljskih službenih prejemkov. G. predsednik Pogačnik je obljubil najresnejše upoštevanje želja in nasvetov, omenjenih v spomenici, ter je posebno naglašal neodložljivo potrebo preuredbe našega gmotnega vprašanja. Deputacija je končno izrečno naprosil, naj vpliva na članstvo svojih organizacij, da vzdrži v tej hudi in nevarnosti polni prehodni dobi v domačih krajih absoluten mir in red. Organizacije naj, koder se to še ni zgodilo, takoj ustanove lokalne Narodne obrane, ki naj skrbijo, da se našega ljudstva ne polasti boljševizem, ki se že tuhtam razliva v grozeče oblike. Neodgovorni elementi, celo nedoletni otroci se oborožujejo, streljajo tjavendan, ustavljajo umikajoče se vojake, jih plenijo, kradejo po kolodvorih in uganjajo stvari, ki utegnejo imeti nedogledne slabe posledice. Umikajočo se vojsko tuje narodnosti je treba razorožiti, ji odvzeti le vsakršne odvišnje blago, nikakor pa ji ne sme nihče jemati hrane ali osebnega imetja. Obratno: naj se ustanove ob cestah, koder beži razsuta soška armada, kuhinje, da dobe tujerodni vojaki hrane, potem se jih pa naj naravna na najkrajšo pot, da pridejo iz naših krajev kar mogoče naglo stran. Nam se ni bati zaradi prehrane. Na kolodvorih je toliko nakupčenega blaga, da ne smemo i-

meti nobene skrbi. Blago je treba le spraviti na pristojna mesta in ga pravično razdeliti. Za prvi hip manjka potrebnega o-sobja. A tatvine, plenitve, razbojništva se ne smejo dogajati, to je treba na vsak način preprečiti. In v tem pogledu prosi narodna vlada vse učiteljstvo, naj ji stoji ob strani in stori vse, da se takoj napravi konec takim nezdravim in nečastnim razme-ram.

Deputacija je g. predsednika zagotovila, da takoj o tem obvesti vse svoje članstvo in opozori učiteljstvo na to sedanje njegovo najnujnejšo domovinsko dolžnost.

To obljubo izvršujemo sedaj tem potom ter vse učiteljstvo opozarjamo na članek, ki smo ga v zadnji številki svojega lista priobčili o snovanju in delokrogu Narodnih obran.

Vsi takoj na delo za obrambo in čast domovine!

Za slučaj, ako narodna vlada pritrdi sestavi katastra vsega našega šolstva in učiteljstva, kakor ga nasvetuje naša spomenica, se nam zdi potrebno, da že danes opozorimo na tozadevne sklepe skupne seje, da se učiteljstvo na to delo pripravi in ga pravočasno ter točno izvrši.

Ti sklepi se glase:

1. Sestavi se izvršilni odbor obeh organizacij (naše Zaveze in Slomškove Zveze). V tem odboru so ljubljanski tovariši: L. Jelenc in Josip Tratar za Zavezo, Anton Dragan in Avgust Pirc za Slomškovo Zvezo.

2. Ta izvršilni odbor razpošlje tiskovine na vsa šolska vodstva s pozivom, da jih takoj izpolni in odpošlje predsedniku svojega učiteljskega društva, oziroma podružnici Slomškove Zveze v okraju. Izpolniti je točno vse razpredelke, izvemši o-nih, ki so označene z zvezdico.

3. Predsedniki, ki dobe te, tako izpolnjene tiskovine, povabijo na sodelovanje predsednike druge učiteljske organizacije. Ti skupno pregledajo odgovore in z zvezdico zaznamenovane razpredelke dopolnijo. Ako katerokoli šolsko vodstvo ne vrne izpolnjene tiskovine, je dolžnost predsednikov, da sami sestavijo kataster dotičnih šol.

4. Vse delo — od dneva razpošiljatve tiskovin do dneva njih vrnitve — mora biti izvršeno v 14 dneh. Predsedniki so o-sebno odgovorni za točno izvršitev dela v navedenem roku.

Izpolnjene tiskovine je vrniti na naslov izvršilnega odbora (Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Francišanska ulica št. 6.)

Tiskovine bodo imele po priliki te razpredelke, in sicer 1) glede šolstva: kate-gorija šole; število temeljnih razredov; število vzporednic; število šoloobveznih in šolo obiskujočih otrok; število otrok, ki so nad 4 km oddaljeni; učni jezik; v o-pombi predlog, ali in kje naj se ustanovi nova šola;

2) glede učiteljstva: polno ime; službeni značaj; službena doba; organiziran (*); narodnost (*); delovanje in mesto učne osebe izven šole; v opombi: ali je v kraju kakšna izprašana, a nenastavljena učna oseba, in kakršnekoli drugačne opazke.

Prvi dnevi svobode.

Nekoliko dni je šele od proglasitve neodvisne, svobodne države SHS. Prvo navdušenje, nekakšni omotici enako, se je podelilo. Gledamo z mirnejšimi očmi, preudarjamo z iztreženim umom. Prav je tako! Čimprej se mir in preudarek polastita občestva, tem hitreje pridemo do spoznanja, da moramo od sanj do dela, od veselih vzklikov do jasnih načrtov, kaj hočemo, kaj moremo in kaj moramo. Bila bi usodna napaka, ako bi mislili, da smemo pridobljeno državno in državljansko svobodo zlorabljam z lenim postopanjem, s prekrizanimi rokami in z obilnimi besedami. Pravtako bi bila usodna napaka, ako bi bili mnenja, da je prišel sedaj čas nezmernega uživanja, ki nam ga pripravijo možje, poklicani na vladno, množici pa da ni treba delati in graditi na bodočnosti domovine.

Našo državo nosijo temelji demokracizma. Nihče ni prvi in nihče ni zadnji, ampak vsi smo enakopravni in enakovredni državljani. Sadov svobode bomo deležni le tedaj, ako se s svojim delom in z vsem svojim življenjem izkažemo vredni svobode. Izrabljanje svobode v samopašne, individualno-egoistične namene bi značilo, da svobode ne zaslužimo in da nismo zreli zanjo.

Prva dolžnost vsakega posameznika je, da utrdi in ojači s poštenimi sredstvi in s smotnim delom svojo materialno in moralno osebnost. To fundiranje lastne blaginje se ne sme zgoditi na škodo sodelavcev. Ako bi se to zgodilo na račun sosedov, bi bila taka metoda pridobivanja svojih dobrin steza v preteklo dobo nazaj, ko so jacji tlačili in dusili sibeke, ko so privilegiranci v svoj prid izrabljali položaj odvisnih in sirotnih slojev, ki so jih izemali od krvi in mozga ter iz zaslužene množice iztiskali svojo moralo in materialno moč. Z nasiljem so gospodovali in vladali, zato se vsake njihove pridobitve drži kletev in kri trpečega človeštva! Mogočnikom preteklosti ni blagega spomina v izmucenem srcu, ki se dviga sedaj v zivahnejših udarcih, objeto z mlo svetovno davno, davno zazelenje svobode!

Trdno podstavo svoji moralni in materialni eksistenci mora zgraditi vsak posameznik zato, ker ga presinja zavest, da je del celote. In logična misel ga dovaja do zaključka, da bo celota le tedaj jaka in silna, ako bodo nje sestavni deli jaki in silni. Berač poleg berača — to bi bil narod beračev. Slabič poleg slabica — to bi bil narod slabicev. Kreatura poleg kreature — to bi bil narod kreatur. Ali hočemo to? Tega nečemo, saj smo že bili prav blizu tega. Če pa razvrstimo moč poleg moči — moč duha in moč delovne roke — tedaj dobimo celoto kulturne veličine, samotvorne energije in imponujoče samozavesti, ki ji je pripravljen dom v Jugoslaviji. Stalni dom — a danes še neopremljen.

Učitelji poznamo svoj narod. Poznamo njegove vrline in njegove napake. Zato lahko trdimo, da nam bo mogoče ta dom kmalu opremiti po lastni potrebi in po lastnem okusu! Glavna skrb je za prvi čas, da zbujajo v narodu vsi, ki prihajajo z njim v dotiko, smisel do državnosti, ponos do resnice, da imamo sedaj svojo državo, ter ljubezen in vdanost do lastne države. Sedaj nismo več državljani zaradi te ali one osebe, temveč smo državljani zaradi svoje države, kakor je država za nas in zaradi nas. Mi smo zlit v državo, a njeno bistvo, nje življenjska sila je izlita med nas; v vsakem posamezniku je del njene celote, utrip njenih žil bije po naših mišicah, nje čustvo je v naših srcih, nje misel je v naših dušah in nje volja — pra-

moč vsega stvarjanja — je v naši volji. In v resnici radi bomo dajali državi to, kar je njenega, ker bomo prepričani, da vse prihaja nam samim v prid, ker se bodo vsi naši darovi njej, v njenem vsestranskem tvornem in prometnem gibanju pomnoženi in na vrednotah dvignjeni, zopet iztekali v roke, ki so jih dajale. Tako pridemo do skladnosti med sestavo in obliko, med vsebino in posodo: jedro in okvir naj se spojita in objameta v harmonični popolnosti.

Ali so sanje, ali je možnost? Če so dani pogoji, je tudi pot do možnosti odprta. In pogoj vseh pogojev imamo, ker imamo svobodo. Le sile duha so tiste, ki dvigajo osebnost nad osebnost. To dviganje pa naj ne znači prezirnosti, napuha in samoljubja, ampak naj bo vzneseno in prožeto s kulturno plemenitostjo: s silo duha dvigam brata iz nižnje bolesti, trpljenja, strasti in nemorale, ga stisnem na svoje srce in ga izkušam napraviti sebi enakega! Plemenitost v mislih se izražaj v dejanjih! Inicijativa do stvarjanja izviraj iz takih duševnih kreposti, ki imajo za sredstva pravico, poštenost in resnico, a ki jim je končni smoter kulturna sila in materialna blaginja celote — države!

Od dela ne smemo nikogar odpraviti, nikogar ne smemo tlačiti k tlom. S svobodo enega ne smemo zavirati svobode drugega, ampak v vsaki sodbi in v vsakem dejanju moramo najprej preiskati sredstva in na temelju tega presoditi obrniti svoj pogled do smotra, ki hočejo sredstva do njega! Potem bosta sodba in dejanje pravični, ker bosta zajeti iz čiste, poštene globine duše, odkoder žari pramen svobode in se zopet zataplja vanje — od vekomaj do vekomaj združene z njo!

E. Gangl.

Veliki dobi — velikih mož!

Svetovna vojna je v svojih končnih posledicah rodila Wilsonovo poslanico, ki priznava vsemu svetu pravico samoodločbe. Načelo konsekvence zahteva, da se šola in učiteljstvo kar najbolj okoristita z njo. Če izvajamo delavski stan, je bila usoda baš učiteljskemu stanu namenila najtežje borbe za njega idealno in materialno korist, kakor za torišče njegovega dela — za šolo! Imeli smo tlačilcev in zlohotnežev na vsej črti, nam samim pa so mašili usta ali nas kratkotalno disciplinirali, četudi smo se opravičeno pritoževali. Zato je le pravično, ako smo ob Wilsonovi poslanici tudi mi deležni polne zmage. Zato proč z vsakim političkim varuštvom nad nami, proč z vsimi privilegiji nad našo šolo, proč s »prisvojenimi« ali »postavljenimi« predpraviciami za naš stan! Nobenemu ne bodimo gospodje, nobenemu hlapci! Gospodje tudi šolski mladini ne, temveč le njeni zvesti prijatelji in dobrohotni svetovalci. Ono sramotno odvisnost še od včeraj smatramo za razbito in pokopano na dnu morja! Ramo ob rami z drugimi stanovni gradimo lepšo bodočnost lepi in mili, mladi in veliki naši domovini! Hlapčevanja Jernejevega mora biti konec!

Nisem smatral za potrebno sodelovati ob delu, ki so ga med vojno imele in opravljale učit. organizacije. Čas za šolo takrat še ni dozorel. Sedaj pa kvišku vsi delavci! Velika doba naj dobi velikih mož!

F. Exel.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Poziv vsemu Zavezinemu članstvu!

Z ozirom na poročilo, ki ga prijavlja današnji naš list na uvodnem mestu ti-

koma za objavljeno spomenico, podpisano vodstvo najresneje in najnujnejše pozivlja vse Zavezino članstvo, naj se nemudoma loti dela ustanavljanja in organizacije Narodnih obran!

Časi so tako resni in usodepolni, da zahtevajo vseh požrtvovalnih sil, ki se naj brezpogojno postavijo v službo domovine Jugoslavije!

Nimamo nobenega dvoma, da tudi v tem primeru, ko se odloča naša sreča in bodočnost, učiteljstvo ne stori v polni meri svojih državljanskih obveznosti. Vendar smatra podpisano vodstvo za svojo dolžnost, da svoje članstvo z vsem poučkom še posebej opozarja na ta klic domovine po brambi in pomoči!

Tovarišem predsednikom vseh okrajnih učiteljskih društev, ki so včlanjena v Zavezi, naročamo, naj podpisane vodstvu zanesljivo in brez vsakega drugega opomina sporoče gotovo tekom 14 dni, začenši od danes, kako se je članstvo posameznih okrajnih učiteljskih društev odzvalo temu pozivu in koliko je storilo za javni red in mir ter kako deluje v Narodnih obranah.

Za točnost teh poročil so tovariši predsedniki osebno odgovorni. Pozvedbe naj organizirajo in izvedejo po lastnem preudarku in po poti, ki se jim zdi po krajevnih razmerah najkrajša in najpriročnejša.

S temi poročili ob roki bo Narodni vladi SHS v Ljubljani podalo podpisano vodstvo poročilo, v koliki meri in na kak način je Zavezino učiteljstvo izpolnilo, ziroma izpolnjuje obljubljeno sodelovanje v Narodnih obranah.

Tem poročilom prosimo priložiti tudi objave, kateri tovariši (polno ime, službeni kraj in značaj), delujejo v Sokolstvu kot načelniki in vaditelji, oziroma so sposobni, da bi taka mesta lahko prevzeli in uspešno izvrševali!

Vse svoje organizacije, ki prihajajo tukaj v pošte, še posebno opozarjamo na 4. in 5. točko spomenice! Posvetujte in pripravljajte se, da bomo pripravljeni, ko pride poziv!

Vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljskega,

v Ljubljani, dne 3. novembra 1918.

Predsednik: Tajnik:
L. Jelenc l. r. Vil. Rus l. r.

Iz naše Zaveze.

S prve vodstvene seje Zaveze (dne 17. oktobra 1918).

1. »Savez dalmatinskih učiteljskih društev v Spletu« prosi, da naj odpošlje Zavezi vse resolucije, ki so bile sprejete na zadnjem našem delegacijskem zborovanju glede reforme učiteljskih in glede naših draginskih doklad. Prošnji se je ugodilo. Zavezin predsednik je odposlal dalmatinski učiteljski skupščini, ki se je vršila dne 15. septembra t. l., bratski pozdrav. Pozdravu je prišla zahvala.

2. Razpis dveh pisateljskih nagrad po 500 K in 300 K za dva najboljša mladinska spisa, ki izideta v IV. in V. zvezku »Jan Legove knjižnice«, se je odposlal v ponatisk vsem trem Zavezinim listom, »Dom in Svetu« ter »Zvonu«.

3. Jugoslovanskemu klubu se je odposlal: a) že v drugo dopis zoper stalno nameščenje okrajnih šolskih nadzornikov, b) Iv. Dimnika spis »O reformi šolstva«, c) resolucije o reformi učiteljskih in č) besedilo najnega predloga iz Zavezine delegacije glede nove draginske doklade, stalnih prejemkov ter takojšnjega izplačila nabavnega prispevka, kakor ga uživajo državni uradniki od XI. činovnega razreda naprej po kategoriji C.

4. Druga in tretja točka najnega predloga se je odposlala vsem deželnim odborom Zavezinega področja. (Glej let. štev. 19 »Učit. Tov.«!)

5. Tržaškemu namestništvu se je odposlal dopis, da naj se izplačajo učiteljsvu tudi na Goriškem nove vojne draginske doklade v polni izmeri.

6. Narodni svet je izrekel željo, naj se ponatisnejo v našem stanovskem glasilu Šukljatovi članki »V zaželjeni deželi«. Ker so ti članki po slovenskih dnevnikih že javnosti znani, odpade za nas to priobčenje.

7. Belokranjsko učiteljsko društvo je sporočilo, da ne odobrava korakov, ki jim je storila deputacija združenih kranjskih učiteljskih organizacij pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani glede nepopolnega izplačila nove vojne draginske doklade. Zastopalo je mnenje, da naj kranjsko učiteljstvo ne gre prej v šolo, dokler se ne izplačajo te doklade v polni izmeri.

8. Predsednike Zavezinih odsekov se obvesti, da se vrše odsekovne seje dne 28. decembra t. l. popoldne ob dveh v načelstveni sobi »Učit. tiskarne«.

9. Tovariš Flere, novi urednik »Popotnika«, je predložil načrt o uredniški pogodbi. Sklene se, da se sestavi pogodba šele po Božiču, ko se dovrše pogovori z Zavezinima odsekoma PD in CK.

10. Tovariš Fran Marolt, upravnik »Učit. Tov.«, je izdelal izkaz članov okrajnih učiteljskih društev za leto 1919. Vsako društvo izpolni za tekoče leto štiri take izkaze za »Popotnika« in »Učit. Tovariša«: tri dobi Zavezino vodstvo, enega pa obdrži društvo samo.

11. Stanovsko-politiškemu odseku se naroči, da naj izdela enoten načrt vzornih pravil za okrajna učiteljska društva, kakor je bilo sklenjeno na zadnjem delegacijskem zborovanju. Ta načrt se nato ponatisne v »Učit. Tovarišu« in razpošlje vsem Zavezinim društvom v porabo, da sestavijo zase primerna pravila. Po teh in Zavezinih pravilih pa se sestavijo pozneje vzorna pravila za deželne Zveze.

12. Narodni svet prosi za brezplačno pošiljanje »Učitelskega Tovariša«, ker mora biti kot najvišja politična institucija o vsem delovanju slovenskega časopišja natanko obveščen. Prošnji se ugodilo.

Z druge vodstvene seje Zaveze (dne 26. oktobra 1918).

Zaradi izrednih razmer, ki so nastale v Avstriji, se sklene, da se vrši nujna seja upravnega odbora Zaveze dne 2. novembra 1918. Seji upravnega odbora se določijo dnevi red. (Glej posebno izdajo štev. 23 »Učit. Tovariša«!)

Kronika.

= Dr. Karel Vrstovšek, poverjenik oddelka narodne vlade za nauk in bogočastje, je po svojem stanu profesor zgodovine. Svoje uradne prostore ima tam, kjer je svoj čas gospodoval vitez Kaltegger. Za njegovega namestnika je poverjenik za notranje zadeve dr. Brejc imenoval prof. Vinka Sarabona. — Dež. šol. nadzornik dr. Bezjak je zbolel. Za njegovega namestnika je določen dr. Tretter, ravnatelj nemške gimnazije v Ljubljani.

= Narodna vlada SHS v Ljubljani ustanovi svoj uradni list. Urednik mu bo prof. Anton Funtek, tiskala pa ga bo tiskarna Kleinmayr & Bamberg!

= Ravnatelj naših srednješolskih zavodov so bili pri poverjeniku narodne vlade za nauk in bogočastje dr. Vrstovšku ter so mu predložili razne želje in nasvete glede takojšnje reforme naše-

LISTEK.

V spomin Avgustu Waschtetu.

Zadnjikrat sva bila skupaj v nedeljo, dne 22. septembra t. l., popoldne, ko smo napravili izlet iz Trsta v Boršt. Bila nas je manjša družba, ki smo sedeli pri Avru na dvorišču. Razgovor se je sukal ob vsakdanjih stvareh, ob vojni, ob preteklosti; spomini so poletali nazaj, saj nje in načrti so plavali v bodočnost.

Iz kroga prijateljske družbe se je krepko odražalo vedno smehljajoče se, veselo Waschtetovo lice. Dasi živahnega razpoloženja, dovzet za šalo in dovtip, je vendar imel polno glavo skrbi. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda ga je bilo imenovalo za voditelja nove svoje šole pri Sv. Vidu v Trstu. In Waschte je neprestano snoval načrte, kako naj novi ta slovenski učni zavod kar najpopolnejše uredi, da bo vsestransko ustrezel svojim namenom. Že spotoma mi je radosten pripovedoval, kako se mu je posrečilo pridobiti naklonjenost voditeljice mestnega otroškega vrta v najbližji njegovi šolski sosesčini, ki mu je obljubila, da bo rade

volje posojala njegovi šoli vsa učila za nazorni nauk, kolikor jih ima na razpolago in kolikor jih bo potreboval. Tega uspeha je bil tako vesel, kakor da je samemu sebi pridobil kdove koliko ugodnosti.

Waschteta pa sem spoznal kmalu potem, ko je stopil v učiteljski stan. Takrat sem urejal »Učiteljskega Tovariša«, in Waschte mi je pošiljal za učiteljski vestnik svoje prispevke, ki so se tikali predvsem glasbenega in pevskega pouka. Mnogoteri naš bralec se gotovo še spominja teh tehničnih Waschtetovih člankov, ki so kazali, da je njih avtor temeljit strokovnjak na glasbenem polju. To svojo temeljitost je tudi z uspehom uporabljal kot glasbeni učitelj na šoli tržaške podružnice Glasbene Maticе v Ljubljani.

Ko so me spomladi l. 1917. vojne razmere vrgle v Trst, se je tudi Waschte takoj v zvestem tovarštvu naslonil name. Vabil me je na svoj prijazni in gostoljubni dom, pa tudi mnogotero svobodno uro sem prebil v njegovi družbi bodisi v Trstu, bodisi kjerkoli v Tržaški okolici. Razgovor z njim je bil vedno prijeten, razvedrujoč, zabaven in resen obenem. Zanimal se je za vsako pojavo v našem političnem

in kulturnem življenju, pa tudi do naših stanovskih in šolskih razmer je kazal vsekdar živo zanimanje. Spominjam se, kako radostna mu je bila beseda tedaj, ko se je preosnovalo in v novo življenje zdramilo Učiteljsko društvo za Trst in okolico.

In kako rada je imela »gospoda Waschteta« moja mlajša hči, ki ga je bila spoznanala za njegovega počitniškega bivanja v Ljubljani. Bila je tedaj moja hči še prav majhen, droban, ljubezniv otrok, ki mu je tako dobro del Waschtetov otroško-naivni pozdravček, ki se mu je tako prilagalo njegovo preprosto kramljanje! Iz Trsta ji je pošiljal razglednice, in še danes jih ima moja hči spravljenih cel kupček! Hvala Ti, ljubi prijatelj, za nesluteno dobroto, ki si jo iz dobrega srca naklonil mojemu otroku! —

Ob velikih počitnicah l. 1917. pa sta se Waschte in prijatelj Miroslav Pretnar odločila, da prideta v moj rojstni kraj, v Metliko, kjer naj skupaj prebijemo dobo šolskega počitka. Waschte je prišel s svojo ženo in z nežno svojo Zlatico, teden pozneje se je pripeljal še Pretnar z ženo. Tako smo imeli v Metlici, v prelepi Beli Krajini, svojo tržaško kolonijo, in še današnji dan govore Metličani o »naših Tr-

žanih«. Otroci so se igrali in ljubkali z Zlatico-igračico, mi pa smo hodili svoja pota. Pozabili smo na težave in skrbi — na posledice besno gospodujoče vojne furije — in smo živeli kakor ena rodovina, ki nam je čas potekal bliskoma. Oba prijatelja sta stanovala le nekoliko korakov od naše hišice, torej smo si vsak dan voščili dobro jutro in lahko noč. Hodili smo se hladiti v srebropeno Kolpo. Sv. Gera, iz Trdinovih bajk iz Gorjancev znamenita znanka, je oba moja prijatelja turista zvalila na svoja mahovita pleča in jima dala piti iz svojih hladnih vrečev očarljivi napoj neizbrisnih, uročnih spominov. Waschte je prihajal k meni na pristavo, kjer mi je pomagal žagati in cepiti drva. Ves je bil razgret in razigran, ko so se otroci vdajali mili volji na tratini, naše žene so imele posla po gredah in nji-vi, ali so se hladile v senci — on pa se je široko razkoračen oddihal od telesnega napora, otirajoč si z ruto znoj. Obraz mu je žarel zadovoljnosti, da se z vsemi nami vred veseli tolike svobode v veliki, cvetoči, neizrečno krasni prirodi!

In ko smo mleli jabolka, da si napravimo izborne jabolčne pijače, je tudi Waschte vrtel mlinsko kolo in privijal sti-

ga srednjega šolstva. Ti predlogi so stvarnega in osebnega značaja.

= **Ljubljanska realka**, doslej domena najstrastnejših nemško-nacionalnih hujšakačev, preide v slovenske roke in dobi za voditelja Slovenca.

= **Trst in narodna vlada SHS v Ljubljani**. Poverjenik narodne vlade SHS v Ljubljani za Trst je dr. Otokar Rybář, mož dela in vztrajnosti.

= **Ljudsko in meščansko šolstvo v Trstu** se kar najhitreje preuredi tako, da pridejo končno tudi Slovenci do svojih pravic. Razpredenju umetno vzdrževanega in pospeševanega nemškega šolstva v Trstu je odbila zadnja ura.

= **Franc Jaklič — iz javnosti!** Franc Jaklič, ustanovnik in vseletni predsednik Slomškove Zveze, je odločil predsedništvo. Učiteljsko pričakuje, da se pristočno odloči vsem svojim mestom tudi gospodje Lavtižar, Jeglič in Simon. »Ubežni kralj« v zadnjem rednem izdanju »Učit. Tov.« jim je povedal vzroke in pokazal pot.

= **Srednješolski učitelji** si žele na mesto deželnega šolskega nadzornika dr. Bezjaka drugega — moža! Enaka želja prihaja iz vrst ljudskošolskega učiteljstva glede dr. Opeke. Nova doba demokratizma več ne pozna Kalteneggerjevih služabnikov.

= **V blagor mladine**. V soboto popoldne se je vršil v »Mestnem domu« v Ljubljani velik javen shod, ki ga je sklicala Narodna obrana in ki se ga je udeležilo okrog 1200 vojakov in odraslih civilistov. Po poročilu poslanca Adolfa Ribnikarja sta bili med drugim sprejeti tudi tri dve resoluciji: 1. Mladina do 17. leta sme zapustiti hiše le od 7. zjutraj do 6. zvečer, razen ob tem času sme mladina na ulice le v spremstvu staršev ali njih namestnikov. — 2. Solsko mladino naj se pokliče v šole vsak dan vsaj nekaj ur, da se jih času primerno vzgaja in odvaja od boljše vizma. — Dr. Lovro Pogačnik je kot poverjenik vojaške oblasti pri narodni vladi izjavil, da ni glede šol nobenega upanja, da bi jih mogli kmalu otvoriti, ker bodo šolska poslopja potrebovali za prihajajoče domače vojaštvo.

= **Karel Seitz**, bivši socialno-demokratski poslanec in podpredsednik državnega zbora na Dunaju, je sedaj predsednik narodne vlade Nemške Avstrije. Po svojem poklicu je Karel Seitz ljudskošolski učitelj v Floridsdorfu pri Dunaju. Kakor vidimo, med Nemci učitelj tudi nekaj velja.

= **Pooblaščenec narodne vlade SHS v Ljubljani za Koroško** je urednik »Mira« v Celovcu in stolni vikar Franc Smodej.

= **Dunajski parlament**. Z Dunaja poročajo, da je prihodnja seja dunajskega parlamenta sklicana na 12. novembra. Seveda je veliko vprašanje, če se parlament sploh sestane.

= **Položaj v Trstu**. Odbor za javni blagor je prevzel posle vseh dosedanjih uradov in poveril vodstvo teh uradov svojim posebnim poverjenikom — civilnim komisarjem. Za javno šolstvo sta imenovana Ziliotto in Nicolao za italijansko šolstvo, dr. Ferfolja za slovensko šolstvo, za obrtno šolstvo pa so imenovani: Braidotti, Buffolini in Penso.

= **Primerena beseda v resnem času**. »Glas Slovenaca, Hrvata i Srba« piše: Povsem naravno je, da so prvi dnevi prevrata izvali neko nervoznost. Toda ravno zato je dolžnost vsakogar, da deluje, kolikor le more, pomirljivo na svojo okolico. Na stvari treba gledati hladno. Ne povečujte nevarnosti in težkoč, ne glejte jih tudi tam, kjer jih ni! Posebno ni treba s strahom gledati na elemente, ki izzivajo

skalnico na pristavi postrežljivega soseda Ivana Trampuša, da si je tako pošteno prislužil požirek sladkega jabolčnega mošta. A boljša je bila tista pijača, ki nam jo je prijatelj Trampuš prinesel iz svoje kleti — naša zlata, ognjena starina iz Vidošič! Na tvoje zdravje, sosed Ivan, v i-menu vseh, ki si jim bil gostitelj!

In takrat, ko nas je zajela gostoljubnost prijatelja Poldeta Vajsa, vinogradnika na zelenem vencu solnčne Veselice! Iz majolike je v zlatih drobcih kipel veseli sok naše trte. Naši pogledi so plavalji daleč po vsej Beli Krajini tja dol na globoko hrvaško stran. Na obzorju se spenja v neba višino temnosinja Sfinga — stari Klek preži kakor na skok pripravljen, da nam pokaže daljo, dokoder sega naša zemlja — naša last!

In tedaj je dvignil Waschte svojo čašo in svoj glas, srebrni struni enak, in nad vso Metliko je splavala silna in mehka naša popevka: »Oče nebeški, glej! ...«

Poslušali smo odkritih glav — naše duše so bile vznese: lepota in vera je žuborela iz njih ...

nerede. Saj ti vsaj niso danes močnejši, nego so bili do včeraj. Samo naša družba jim more priti do živega. Svobodni državljani se menda ne bodo puščali terorizirati od nekoliko zlikovcev, ki so drzni samo dotlej, dokler vidijo pasivnost poštenih ljudi. Ne kliči na pomoč drugega tam, kjer moreš sam priti neprimkam v okoliščini! Treba privatne iniciative in discipliniranosti, pa ne bo prihajalo do neredov!

= **Za republiko!** Čehoslovaki so že proglasili republiko, v Nemški Avstriji je formalno še niso oklicali, ali dejansko jo že imajo, čez noč se je rodila: nemško-avstrijska republika. Povsod ustvarjajo ustavo, ki pomete vse, kar spominja na stari državni ustroj; povsod delajo na to, da dobe vlado, sestavljeno iz zaupnikov ljudstva in odgovorno edino ljudstvu. V urade pozivljajo zastopnike prebivalstva, po njihovih navodilih vladajo. Tisza je mrtev, Stürgkha II. ni več. Njegovega največjega, najstrastnejšega političnega nasprotnika, grofa Karolyija, je ogrski Narodni Zbor imenoval za ministrskega predsednika. Ministri v Budimpešti so samo še »gospodje«. Častniki in vojniki se z navdušenjem podrejujejo novim oblastem. Na Hrvaškem, Ogrskem, Češkem in v Nemški Avstriji svečano prisegajo zvestobo novim vladam. Izredne stvari se izvršujejo s preciznostjo, ki nudi jamstvo, da jih ne odstrani nobena sila na svetu. — Zdaj šele smo res svobodni ljudje. Ljudje smo, ki so se z enim sunkom otresli silnega bremena fevdalno-birokratičnega režima. Njegovo veličanstvo — ljudstvo — seda na prestol. Pošasti minule dobe, ki je ležala na naših hrbtih ko mora, so se razpršile v nič ko votel strah. Republika vstaja iz ognja in dima. Milijoni so morali zanjo izkrevetati v nešteti bojih, da so ji pripravili tal. Ubogi, od dolgoletne bolezni potrjeni ljudje jo dvigajo na rame, navdaja jih z nadejo in močjo, da bodo izpodrti prepadlega, razpadlega sveta sezidali nov lepši svet, v katerem ne bodo vladale narodom tuje in sovražne sile. Zdaj gre, da osvojimo svet, ki ne bo poznal vojne, in da ustanovimo družbo, ki bo služila samo miru. — Nepopisno veselje prešinja vsa srca. Za trenutke pozabljam grozno uboštvo in vse nevarnosti, ki nam neposredno groze. In treba je, da dvignemo duše nad mučne dnevne skrbi, zakaj le na ta način jih bomo obvladali. Samo navdušenje, ki veže ter brati vse ljudi, nam pomaga premagati bodoče težkoče. Učitelji se temu navdušenju lahko izročimo brez skrbi in neovirane, saj vidimo vendar, da ta navdih očaruje in dviga vse, ki so dobre volje. Čeprav bi nam poznejši dnevi prinesli morda marsikaj razočaranja: mi vemo, da je bodočnost kulturnega človeka! — Skala se vali; nihče je ne ustavi. Dogodki dreve naglo drug za drugim. Vsaka ura izpreminja sliko, ki beži mimo naših oči. Ali tem bolj se jasne smotri, ki k njim hitimo. Vedno določneje se kaže na obzorju tisto, po čemer hlepimo z vso dušo: mir in vlada svobodnega ljudstva — socialna republika. Tudi učitelji smo zanj! Živela republika!

Iz Jugoslavije.

— **Slapenska posojilnica v Vipavi** je praznovala dne 1. novembra t. l. 25letnico svojega plodonosnega delovanja. — Pred 25. leti je ustanovil ta denarni zavod nadučitelj tovariš Fran Punčuh in ji načeluje od nje ustanovite brez presledka. Nadučitelj tovariš Fran Punčuh si je pridobil na združnem polju z ustanovitvijo več posojilnic veliko zaslug. Čestitamo mu na tem uspešnem delovanju!

In ob večerih, z mesečino posrebnih, ko smo sedeli pred Bartusovo hišo! Prijateljska beseda med nami, v časih solze naših trt, pesem in zdravica iz odkritih, zvestih duš! Kdo ve danes, kako je bilo tedaj! Trenutki tihe sreče so tako tajinstveni, da jih samo tvoj notranji svet uživa, a da jih ne razodene nobena beseda!

In ko sva se ob povratku v Trst prvokrat zopet srečala z Waschetom, mi je stisnil roko in dejal: »Takega domotožja, kakor ga čutim po Metliki, še ni bilo v moji duši!«

A sedaj smo se z Waschetom razšli za vekomaj! Tako naglo! Metličani mi pišejo, da jih napaja žalost, ker enega »naših Tržičanov« ne bo nikoli več med nje. In njegovih pesmi tudi ne bo nikdar več. Neizpete so stopile z njim v nebeške dvore, in tamkaj zveni danes Wascheto-va veličastna poklonilna prošnja: »Oče nebeški, glej! ...«

In v mojem srcu odmeva njen glas! In naša Sfinga stoji — naš Klek ostane! Kadar ga zopet zagledam, mu povem, da ga pozdravlja Waschte izpred prestola božjega.

E. Gangl.

— **Iz Makol na Štajerskem** nam pišejo: Tudi ti, Šamprl Cirilko, nadučitelja v Makolah edini sin, si moral biti med stotisoči in stotisoči — samo v župnijski Makole 90. zanesljivo znana vojna žrtev — ki ti je kruta vojna usoda pretrgala nit mladega, premladega, upolnega življenja! Kot gimnazijca VI. razreda mariborske gimnazije, starega komaj 17 let, te je nenasični militarizem majnika leta 1916. vpoklical in kot 19letni maturant si bil ubit. — Ko je namreč opravljal dne 27. septembra 1918 s svojim moštvom svojo službo pred Italijanom na hribu Asolone, prileti v avstrijski strelski jarek — ne italijanska, ampak avstrijska granata in zadene ravno to mlado, jugoslovansko življenje. Zdaj počivajo njegovi zemski ostanki na vojaškem pokopališču na hribu Asolone na južnem Tirolskem. Blag mu spomin! Tovarišu Šamprlu naše sožalje!

— **V aprovizacijskih zadevah** so se sešli preteklo soboto popoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani zastopniki vsega kranjskega učiteljstva. Le okraja Postojna in Logatec nista bila zastopana in tudi svojih poročil nista poslala. Zastopniki so poročali o aprovizaciji učiteljstva v svojih okrajih. Ustanovili so centralni aprovizacijski odbor, ki bo dajal vsa potrebna pojasnila in navodila ter posredoval v vseh zadevah, ki se tičejo aprovizacije učiteljstva. V ta odbor so izvoljeni: Jakob Dimnik (predsednik, Komenskega ulica št. 14); Josip Tratar, tajnik; Avgust Pirc, blagajnik; odborniki: Marija Mehletova in Franja Zemmetova ter odbornik Anton Dragan — vsi v Ljubljani. Na ta odbor naj se naslavlja vsa pisma in pri njem iščejo ustna navodila.

— **Hrvatski tečaj v Mariboru**. V c. kr. gimnaziju poučuje od novembra naprej prof. Juričič srbohrvatski jezik. Učne ure so ob ponedeljkih in četrkih od 6. do 7. zvečer v pritličju na levo. Udeležniki, ki se jih lahko sprejme za zdaj do 40, morajo obvladovati slovenščino in temelje slovenske slovnice. V tečaju bomo čitali, se učili na čitavi posebnosti hrvaške slovnice ter se seznanjali v govoru tudi s hrvaškim leposlovjem. Po ustroju je namenjen tečaj uradnikom, posebno pa učiteljem in profesorjem, ne izključuje pa seveda nikogar, kdor le izpolni zgoraj omenjene pogoje. Priglasijo se lahko v mariborski Slovenski čitalnici ali v trgovini Cirilove tiskarne ali pa pri Leopoldu Poljancu v Krčevini pri Mariboru, Badljeva 11. Po potrebi ustanovimo še druge, posebno poljudne tečaje za srbohrvaščino.

— **Proti boljše vizmu!** Z Dolenjskega nam pišejo: Ponekod na Dolenjskem so se po veličastni in dostojni manifestaciji v Novem mestu pojavili prenapeti elementi, ki so poizkušali s sirovo silo na tujem imetju uveljaviti boljše vizem. K sreči so zaradi nastopa treznomiselnih poizkusi večinoma ostali — poizkusi. Pozivljamo vso našo inteligenco, pa tudi vse naše učiteljstvo in vso našo duhovščino, da z neprestanimi opomini in pouki v kali zatire vsa taka nepremišljena dejanja posameznikov, da zaradi njih ne bo trpel ugled vsega naroda. Naj bo vsakdo prepričan, da vse, kar na naši zemlji, v naši novi veliki hiši od starin še žali oko pravega Jugoslavana, izgine mirnim potom in dostojno, kakor se to spodobi za največji narod v stari Evropi. Naj si vsi prenapetosti enkrat zavselej zapomnijo, da se z boljše vizmom od zdaj za naprej ne uničuje več tuja, ampak naša lastnina in da vsaka nepotrebna poškodba boli nas same.

— **Usposobljenostni izpiti** za obče ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani so preloženi na nedoločen čas. Kdaj se vrše, se pravočasno objavi v dnevnikih.

— **Umrli sta** šolskemu voditelju v Smastu pri Kobaridu, tovarišu Albertu Ivančiču, dne 15. oktobra štiriletna hčerka Alberta, dne 17. oktobra pa soproga Frančiška. Počivajta v miru! — Naše iskreno sožalje!

— **Smrtna kosa**. Umrli je po 10dnevni trpljenju v bolnici Moggio pri Vidmu enoletni prostovoljec Stanko Starc, gojenec goriškega učiteljskega, star komaj 19 let. Pokojnik je bil sin tovariša Luke Starca, šolskega voditelja v Henini pri Jurklostru. Blag mu spomin! Staršem iskreno sožalje!

Srednješolske vesti.

Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani sklicuje za prihodnji ponedeljek, dne 11. t. m., ob 9. uri dopoldne izreden občni zbor, ki se vrši v risalnici prve državne gimnazije (II. nadstropje) v Ljubljani. Dnevni red: 1. Volitev novega odbora; 2. Razgovor o ureditvi našega srednjega šolstva ter volitev tozadevnih odsekov. — Odbor nujno vabi vse tovariše vseh naših srednjih šol, učiteljskih in strokovnih šol, člane in nečlane, aktivne in vpokojene, vojaške in nevojaške, ljubljanske in izvenljubljanske, da se tega občnega zbora gotovo udeležijo, zavedajoč se dejstva, da stanovska organizacija še nikoli ni bila tako potrebna, kakor haš sedaj, ko so se težke verige, ki so doslej oklepale in dušile naše šolstvo, v prah zdrobile. Novi odbor, ki ga bomo izvolili, naj nam bo po svoji sestavi porok za uspešno delovanje, za energično zastopanje koristi našega šolstva in profsorskega stanu ter naj uživa zaupanje vseh tovarišev. Da se pa na to važno zborovanje čim bolj pripravimo, priredi sedanji odbor v sredo, dne 6. t. m., ob 2. uri popoldne v zborovalnici prve državne gimnazije predsestanek, na katerem bosta o zadevah našega šolstva poročala tovariša dr. Fr. Ilešič in Iv. Vesenjak; tudi se porazgovorimo o sestavi novega odbora in o volitvi v odseke. — Tiste izvenljubljanske tovariše, ki se ne bodo mogli udeležiti občnega zbora, prosimo, naj nam pišejo naznanijo svoje želje in nasvete (potom podružnic ali posamič); kdor namerava priti že v nedeljo in želi prenočišča, izvoli to javiti do sobote t. č. tajniku, Zarnikova ulica šte. 17. — Odbor.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 15. nov. 1918.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ivančič Albert, šolski voditelj v Smastu pri Kobaridu, naznanja žalostno vest, da je njegova triletna hčerka

Alberta

dne 15. oktobra po kratki, mučni bolezni v Gospodu zaspala,

Smast, dne 18. oktobra 1918.

Potrni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tožno vest, da je naša ljubljena soproga, oziroma mati, hči in sestra, gospa

Franja Ivančičeva, rojena Korenova,

dne 17. oktobra, previdena s sv. zakramenti, po kratki, mučni bolezni v Gospodu zaspala.

Smast - Kobarid, dne 18. oktobra 1918.

Albert Ivančič, učitelj, soproga.

Ivan Koren, oče. Izidor, brat.

Franja, Draga, Dušan otroci. Ana, Mimi, Ema sestre.

Največja slovenska hranilnica! MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
narodne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,
izven Kranjske pa proti 5¹/₄% obrestim in proti najmanj 1%
oziroma 3¹/₄% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Slovenska Šolska Matica

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljski člani za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. A. Črnivec: Navodilo k I. zvezku „Razčunice za obče ljudske šole“. Cena 1 K.
2. Spominski list za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop. Cena 60 vin.
4. Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine. Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, v Ljubljani,

r. z. o. j.

Celkovni račun št. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavne učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4¹/₂%. Obrestovanje se pričenja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov	rokov	rok
A v 12 in sicer	11 a 9 K — h,	12. 4 K 73 h
B „ 18 „	17 „ 6 „	18. 3 „ 56 „
C „ 24 „	23 „ 4 „ 50 „	24. 4 „ — „
D „ 38 „	37 „ 3 „ — „	38. — „ 66 „
E „ 46 „	45 „ 2 „ 50 „	46. 1 „ 81 „
F „ 60 „	59 „ 2 „ — „	60. — „ 70 „
G „ 70 „	69 „ 1 „ 75 „	70. 1 „ 42 „
H „ 85 „	84 „ 1 „ 50 „	85. 1 „ 26 „

Informacije pošilja zadruga vsakomur franco, kdor vpošlje 30 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljave navedenih znamk se ne odgovarja.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadružni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izveniški praznikov vsak četrtek in vsako soboto od 1¹/₂ 5. do 1¹/₂ 6. ure popoldne.

Najpripravnejša in najlepša darila za otroke

so

MLADINSKI SPISI,

ki jih je izdalo in založilo

„Društvo za z radbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Cena vsaki knjigi, ki je lepo vezana in bogato ilustrirana, je s poštnino vred le 1 K 30 vin.

„ZVONČEK“.

List s podobami za slovensko mladino.

:: :: Letniki od III. do XVII. :: ::

V navadni vezbi 6 K, elegantno vezan 7 K.

Vsi ti spisi se naročajo v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani in v vsaki knjigotržnici.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani.

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, ozir. za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 50 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 100 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znaša na leto za neoženjene po 12 K, za oženjene po 20 K pristopnina pa tolikokrat po 2 K, kolikor let je star tisti ki pristopa.

Pristopnina se lahko vplača v 4 nepretrganih polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpiseh in zdravniško izpričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo **Franciškanska ulica št. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.